

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMAN SOPIMUSSARJA

ULKOVALTAIN KANSSA TEHDYT SOPIMUKSET

2004

Julkaistu Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2004

N:o 135—136

SISÄLLYS

N:o		Sivu
135	Laki Pohjoismaisesta sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	1689
136	Tasavallan presidentin asetus Pohjoismaisesta sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta ja sopimuksen lainsäädännönalaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta	1690

N:o 135

(Suomen säädöskokoelman n:o 186/2004)

Laki

Pohjoismaisesta sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2004

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Karlskronassa 18 päivänä elokuuta 2003 Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

HE 140/2003
StVM 1/2004
EV 1/2004

45—2004

440045

N:o 136

(Suomen säädöskokoelman n:o 905/2004)

Tasavallan presidentin asetus

Pohjoismaisesta sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta ja sopimuksen lainsäädännönalaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantuloista

Annettu Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 2004

Tasavallan presidentin päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministerin esittelystä, säädetään:

1 §

Karlskronassa 18 päivänä elokuuta 2003 Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä sosiaaliturvasta tehty sopimus, jonka eduskunta on hyväksynyt 24 päivänä helmikuuta 2004 ja jonka tasavallan presidentti on hyväksynyt 19 päivänä maaliskuuta 2004 ja jonka hyväksymisestä on ilmoitettu Tanskan ulkoasiainministeriölle 26 päivänä toukokuuta 2004, on voimassa 1 päivästä syyskuuta 2004 niin kuin siitä on sovittu.

määräysten voimaansaattamisesta 19 päivänä maaliskuuta 2004 annettu, myös Ahvenanmaan maakuntapäivien osaltaan hyväksymä laki (186/2004) tulee voimaan 13 päivänä lokakuuta 2004.

3 §

Sopimuksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa.

2 §

Pohjoismaisesta sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien

4 §

Tämä asetus tulee voimaan 13 päivänä lokakuuta 2004.

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

POHJOISMAINEN SOSIAALITURVASOPIMUS

Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin hallitukset,

jotka ovat soveltaneet Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen (ETA-sopimus) voimaantulosta lähtien asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä myös Pohjoismaiden välillä liikkuviin henkilöihin,

jotka ovat tehneet edellä mainittua asetusta täydentämään 15 päivänä kesäkuuta 1992 pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen, jolla Pohjoismaat ovat sitoutuneet soveltamaan Pohjolassa laajalti asetuksen määräyksiä myös tiettyihin henkilöryhmiin, joihin asetus ei ole suoraan sovellettavissa, nimittäin henkilöihin, jotka eivät ole tai eivät ole olleet asetuksessa tarkoitettuja palkattuja työntekijöitä tai itsenäisiä ammatinharjoittajia tai eivät ole ETA-maan kansalaisia,

jotka viittaavat muun muassa mainitun asetuksen 8 ja 36 artiklaan, 46 b artiklan 2 kohdan b alakohtaan sekä 63 ja 70 artiklaan,

jotka haluavat muuttaa sopimusta kyseisen asetuksen ja Pohjoismaiden sosiaaliturvaa koskevan lainsäädännön kehitystä vastaavasti,

jotka ottavat huomioon neuvoston asetuksen (EY) N:o 859/2003 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta soveltamisalan laajentamiseksi koskemaan kolmansien maiden kansalaisia, joita kyseiset säännökset eivät jo koske yksinomaan heidän kansalaisuutensa vuoksi,

jotka viittaavat siihen, että asetuksen (ETY) N:o 1408/71 69 artiklan määräystä sovelletaan kolmannen maan kansalaiseen silloin, kun tällä on oikeus laillisesti oleskella ja työskennellä siellä sekä hakea työtä siitä

Pohjoismaasta, jossa hän on ilmoittautunut työvoimatoimistoon työnhakijaksi, ja

jotka ovat sopineet Tanskaa koskevista erityismääräyksistä tämän sopimuksen liitteen mukaisesti,

ovat päättäneet tehdä uuden, seuraavansisältöisen pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen:

I OSASTO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Määritelmät

1. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan ilmaisulla

1) ”Pohjoismaa” kutakin sopimusmaata sekä Färsaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan itsehallintoalueita, sikäli kuin nämä alueet ovat antaneet suostumuksensa siihen, että sopimus koskee niitä,

2) ”asetus” asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä, sosisältöisenä kuin se kussakin tilanteessa koskee eri Pohjoismaita,

3) ”täytäntöönpanoasetus” asetusta (ETY) N:o 574/72 asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä täytäntöönpanomenetelmästä, sosisältöisenä kuin se kussakin tilanteessa koskee eri Pohjoismaita,

4) ”peruseläke” yleistä eläkettä, joka ei määräydy täytettyjen työskentelykausien, ai-

kaisempien ansiotulojen tai maksettujen maksujen perusteella, myös sellaista yleistä eläkettä tai eläkkeen lisäosaa, jota maksetaan sille, joka ei saa työeläkettä tai jonka työeläkkeen määrä on pieni,

5) ”työeläke” yleistä eläkettä, joka myönnetään vain henkilöille, jotka ovat olleet ansiotyössä maan lainsäädännön mukaisesti,

6) ”asuminen” että henkilö asuu jossakin Pohjoismaassa sen maan väestökirjanpidon perusteella, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

2. Muilla tässä sopimuksessa esiintyvillä ilmaisuilla on se merkitys, joka niillä on asetuksessa, täytäntöönpanoasetuksessa tai Pohjoismaiden kansallisessa lainsäädännössä.

2 artikla

Asiallinen soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan kaikkeen asetuksen asialliseen soveltamisalaan kuuluvaan lainsäädäntöön.

3 artikla

Henkilöllinen soveltamisala

1. Tämä sopimus koskee henkilöitä, jotka kuuluvat asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan.

2. Tämä sopimus koskee lisäksi seuraavia henkilöitä, jotka eivät kuulu asetuksen henkilölliseen soveltamisalaan:

a) henkilöitä, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet jonkun Pohjoismaan lainsäädännön piiriin

b) perheenjäseniä tai edunsaajia, jotka johtavat oikeutensa a kohdassa mainituista henkilöistä.

4 artikla

Asetuksen laajennettu soveltamisala

Jollei tässä sopimuksessa toisin mainita, ulotetaan asetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen soveltaminen koskemaan kaikkia niitä henkilöitä, joihin sovelletaan tätä sopimusta ja jotka asuvat jossakin Pohjoismaassa.

II OSASTO

SOVELLETTAVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

5 artikla

Henkilöt, jotka eivät ole ansiotyössä

1. Henkilöön, joka ei työskentele tai ei ole työskennellyt palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana siten kuin asetuksessa tarkoitetaan, sovelletaan sen Pohjoismaan lainsäädäntöä, jossa hän asuu.

2. Puolisoon ja alle 18-vuotiaaseen lapseen, joka seuraa palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan mukana tämän muuttaessa Pohjoismaasta toiseen, sovelletaan, milloin palkattuun työntekijään tai itsenäiseen ammatinharjoittajaan asetuksen 13 artiklan 2 kohdan d alakohdan, 14 artiklan 1 kohdan, 14 a artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan mukaisesti edelleen sovelletaan ensiksi mainitun maan lainsäädäntöä, samoin edelleen tämän maan lainsäädäntöä ikään kuin mukana seuraava perheenjäsen asuisi siellä.

6 artikla

Ansiotyössä olevat henkilöt

Asetuksen II osaston määräyksiä sovellettaessa katsotaan myös työ luonnonvarojen tutkimiseksi ja hyödyntämiseksi jonkun maan mannerjalustalla kyseisessä maassa tehdyksi työksi.

III OSASTO

OIKEUTTA ETUUKSIIN KOSKEVAT ERITYISMÄÄRÄYKSET

1 luku

Sairaus ja äitiys

7 artikla

Korvaus kotimatkasta aiheutuvista kustannuksista

1. Oleskelumaa korvaa Pohjoismaassa asuvalle henkilölle, jolla on oikeus hoitoetuuk-

siin asuinmaastaan ja joka oleskellessaan tilapäisesti toisessa Pohjoismaassa saa sairaanhoitoa, kotimatkasta asuinmaahan aiheutuneet lisäkustannukset, jos hän joutuu sairautensa vuoksi käyttämään kalliimpaa matkustustapaa kuin hän muutoin olisi käyttänyt.

2. Ensimmäisen kappaleen määräystä ei sovelleta henkilöihin, jotka saavat luvan matkustaa toiseen Pohjoismaahan saamaan tarpeellista hoitoa.

2 luku

Työkyvyttömyyden, vanhuuden ja kuoleman johdosta myönnettävät etuudet

8 artikla

Peruseläkkeeseen oikeuttava vähimmäisasumisaika

1. Henkilöllä, joka ei ole tai ole ollut palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja siten kuin asetuksessa tarkoitetaan, on oikeus peruseläkkeeseen toisesta Pohjoismaasta vain ansaittuaan oikeuden tällaiseen eläkkeeseen kyseisestä maasta asumalla siellä vähintään kolme vuotta.

2. Ensimmäisen kappaleen edellytystä ei voida täyttää ottamalla huomioon muiden maiden asumis- ja vakuutuskausia.

3. Ratkaistaessa, onko 1 kappaleen mukainen asumisedellytys täyttynyt, ei oteta huomioon kausia, jolloin henkilö on saanut eläkettä toisesta maasta, jota asetus tai tämä sopimus koskee.

9 artikla

Peruseläke asuttaessa ETA-maassa

Henkilöllä on niin kauan kuin hän asuu jossakin ETA-maassa oikeus siihen peruseläkkeeseen, johon hän on ansainnut oikeuden jossakin Pohjoismaassa. Sama koskee asumista Färösaarilla ja Grönlannissa, sikäli kuin sopimus koskee näitä alueita.

10 artikla

Asetuksen 46 b artiklan 2 kohdan b alakohdan mukainen sopimus

Jos edellytykset eläkkeen laskemiseksi myös sellaisten vakuutus- tai asumiskausten

perusteella, jotka oletettavasti olisi täytetty, jollei eläketapahtumaa olisi sattunut, ovat olemassa useammassa kuin yhdessä Pohjoismaassa, otetaan vain osa tulevista kausista huomioon kunkin maan eläkettä laskettaessa. Tämä osa määräytyy eläkettä laskettaessa käytettävien tosiasiallisten vakuutus- tai asumiskausten perusteella, siinä suhteessa kuin asianomaisen maan tosiasiallinen kausi on kaikkien maiden yhteenlaskettuun tosiasialliseen kauteen.

11 artikla

Tietyt kaudet ennen vuotta 1994

Jos henkilö on ansainnut oikeuden peruseläkkeeseen jostakin Pohjoismaasta asumalla maassa aikana ennen 1 tammikuuta 1994, jolloin hän on samalla ansainnut oikeuden työeläkkeeseen toisessa Pohjoismaassa, peruseläke tältä ajalta myönnetään vain viimeksi mainitusta maasta. Jos henkilö on tänä aikana samanaikaisesti ansainnut työeläkettä useammasta Pohjoismaasta, joista yksi on ollut myös hänen asuinmaansa, peruseläkettä myönnetään vain viimeksi mainitusta maasta.

3 luku

Työttömyyspäiväraha

12 artikla

Poikkeus täytettäviä kausia koskevasta vaatimuksesta

Asetuksen 67 artiklan 3 kohdan vakuutus- tai työskentelykausia koskevaa vaatimusta ei sovelleta henkilöihin, jotka siinä Pohjoismaassa, josta etuuksia haetaan, ovat joko työskennelleet siinä laajuudessa, että he ovat kuuluneet sen maan työttömyyspäivärahaa koskevan lainsäädännön piiriin tai ovat saaneet kyseisiä etuuksia siitä maasta. Edellytyksenä on kuitenkin, että työskentely on tapahtunut tai työttömyyspäivärahaa on saatu viiden vuoden aikana ennen ilmoittautumista työnhakijaksi virallisessa työnvälityksessä ja, tapauksesta riippuen, liittymistä asianomaisen työttömyyskassan jäseneksi.

IV OSASTO

MUUT MÄÄRÄYKSET

13 artikla

Soveltamismääräykset

Toimivaltaiset viranomaiset antavat vaadittavat määräykset sopimuksen yhdenmukaisen pohjoismaisen soveltamisen turvaamiseksi.

14 artikla

Yhdyselin

Viranomaiset ja laitokset antavat toisilleen tarpeellista apua sopimuksen toimeenpanemiseksi. Jokaisessa Pohjoismaassa on erityinen toimivaltaisen viranomaisen nimeämä yhdyselin.

15 artikla

Luopuminen kustannusten korvaamisesta

1. Jollei kahden tai useamman Pohjoismaan välillä toisin sovita, maat luopuvat asetuksen 36, 63 ja 70 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen 105 artiklan perusteella kaikesta kustannusten korvaamisesta siltä osin kuin se koskee sairauden ja äitiyden sekä työtapaturoiden ja ammattitautien johdosta myönnettäviä hoitoetuksia, toisessa kuin toimivaltaisessa valtiossa työtä hakeville työttömille myönnettäviä etuuksia sekä hallinnollisten ja lääkärintarkastusten kuluja.

2. Kustannusten korvaamisesta luopuminen ei koske hoitoetuksia henkilöille, jotka asetuksen 22 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 55 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella saavat toimivaltaiselta laitokselta luvan matkustaa toiseen Pohjoismaahan saamaan tilansa kannalta aiheellista hoitoa.

16 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin kaikki hallitukset

ovat ilmoittaneet Tanskan hallitukselle hyväksyvänsä sopimuksen.

2. Sopimus tulee voimaan Färssaarten, Grönlannin ja Ahvenanmaan osalta 30 päivän kuluttua siitä kun Tanskan ja vastaavasti Suomen hallitus ovat ilmoittaneet Tanskan ulkoasiainministeriölle, että Färssaarten ja Grönlannin maakuntahallitukset ja vastaavasti Ahvenanmaan maakuntapäivät ovat ilmoittaneet, että sopimus koskee Färssaaria, Grönlantia tai Ahvenanmaata.

3. Tanskan ulkoasiainministeriö ilmoittaa muille sopimuspuolille ja Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristölle edellä mainittujen ilmoitusten vastaanottamisesta ja sopimuksen voimaantuloajankohdasta.

17 artikla

Sopimuksen irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen kirjallisella ilmoituksella Tanskan ulkoasiainministeriölle, joka tiedottaa ilmoituksen vastaanottamisesta ja sen sisällöstä muille sopimuspuolille.

2. Irtisanominen koskee vain asianomaista sopimuspuolta ja tulee voimaan sen kalenterivuoden alusta, joka seuraa vähintään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun irtisanominen on vastaanotettu Tanskan ulkoasiainministeriössä.

3. Jos sopimus irtisanoaan, sopimuksen perusteella saavutetut oikeudet jäävät voimaan.

18 artikla

Vanhemmat määräykset

1. Tämän sopimuksen tullessa voimaan lakkaa 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehty sosiaaliturvasopimus olemasta voimassa. Tämä sopimus ei aiheuta vähennyksiä niiden etuuksien määrään, joita maksetaan sen tullessa voimaan.

2. Pohjoismaiden kansalaiselle maksettava peruseläke, jota on maksettu 31 päivään joulukuuta 1993 saakka 5 päivänä maaliskuuta 1981 tehdyn pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen määräysten tai yhden tai useamman maan kansallisen lainsäädännön pe-

rusteella ja jota sopimuksen tullessa voimaan edelleen maksetaan näiden määräysten perusteella, lasketaan uudelleen asetuksen tai tämän sopimuksen määräysten mukaisesti, jos eläkkeeseen oikeutettu hakee peruseläkettä toisesta Pohjoismaasta.

3. Tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen tehdyt etuuksia koskevat hakemukset ratkaistaan sopimuksen perusteella myös silloin, kun ne koskevat etuuksia ajalta ennen sen voimaantuloa.

19 artikla

Allekirjoittaminen

Sopimuksen alkuperäiskappale talletetaan Tanskan ulkoasiainministeriöön, joka toimittaa muille sopimuspuolille oikeaksi todistetut jäljennökset siitä.

Tanskan hallituksen puolesta:

Suomen hallituksen puolesta:

Islannin hallituksen puolesta:

Norjan hallituksen puolesta:

Ruotsin hallituksen puolesta:

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet ovat siihen valtuutettuina allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Karlskronassa 18 päivänä elokuuta 2003 yhtenä kappaleena tanskan, suomen, islannin, norjan ja ruotsin kielellä, jotka kaikki tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Tanskaa koskevat 4 artiklassa tarkoitetut erityismääräykset

Kun kyse on

- asetuksen III osaston 7 ja 8 luvusta
- asetuksen 69 ja 70 artiklasta
- sopimuksen 8 ja 9 artiklassa tarkoitetuista peruseläkkeistä

asetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen soveltaminen ulotetaan koskemaan ainoastaan Pohjoismaiden kansalaisia, jolloin myös sopimuksen 8 ja 9 artikla koskevat vain Pohjoismaiden kansalaisia.